

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference**การจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดพะเยา**
Integrated Pest Management by Members of Community Pest Management Center in Phayao Provinceพนิดา นันตะหน้อย (Panida Nantanoi)¹ บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)²เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (Benchamas Yooprasert)³**บทคัดย่อ**

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (2) แหล่งความรู้ ความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน และความรู้เรื่องศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (4) ระดับการปฏิบัติการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (5) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (6) ปัญหาและข้อเสนอแนะของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มเกษตรกรในโครงการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดพะเยา ทั้งหมด 270 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 162 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนของประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 51.93 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.94 คน มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ย 18.17 ไร่ ประกอบอาชีพหลัก คือทำนา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 12,312.65 บาท (2) เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในระดับปานกลาง และมีความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน และความรู้เรื่องศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ช่วยให้ได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ (3) เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน อยู่ระดับมาก (4) เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานในด้านความรู้และด้านการปฏิบัติ ในเรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีฟิสิกส์ (5) ข้อเสนอแนะของเกษตรกร คือ ต้องการให้มีการอบรมให้ความรู้กับสมาชิกศูนย์เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง โดย ให้เจ้าหน้าที่มาอบรมและพาออกไปปฏิบัติงานในพื้นที่ที่เกิดการระบาดของศัตรูพืช และต้องการงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง (6) ตัวแปรอิสระได้แก่ ความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดพะเยา

คำสำคัญ การจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดพะเยา

1 นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
panida_69@hotmail.com

2 รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

3 รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช agashben@stou.ac.th

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) fundamental social and economic status of members of a community pest management center in Phayao Province; (2) their knowledge sources, their knowledge of the integrated pest management, and their knowledge of the community pest management center; (3) their opinions on the integrated pest management; (4) the level of their integrated pest management in practice; (5) factors affecting their integrated pest management; and (6) their problems and suggestions on the integrated pest management. The population in this study was 270 farmers who participated in a project on the community pest management center in Phayao Province. 162 samples were selected by using simple random sampling methodology adhering to the proportion of the population. The data were collected by using questionnaires. The statistical methodology used to analyze the data by computer programs were frequency, percentage, maximum value, minimum value, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis. The research found that (1) more than a half of the studied farmers were female, with average age at 51.93 years. Most of them were educated at primary level. The average number of their household members was 3.94 persons. The average size of their agricultural area was 29,056 square meter. Their main occupation was rice production. Their average income was 12,312.65 Baht/month/family. (2) most of the studied farmers had been transferred knowledge from knowledge sources at medium level. They had the knowledge of integrated pest management and the community pest management center at the highest level. On the farmer's opinion, Integrated pest management is useful method by safe food for their health. (3) Most of the farmers use integrated pest management practice in control method (4) Most of farmers had problems on the integrated pest management both in theory and in practice about pest management with physical control (5) the studied farmers suggested that they should have been trained in the pest management continuously by agricultural officials, they should have had field studies in the area that was faced with pest outbreak, and they should have been supplied with sufficient budgets continuously. (6) it was found that their knowledge of the integrated pest management and the number of their household members were correlated with their integrated pest management in practice.

Keywords: Integrated pest management, Community Pest Management Center, Phayao Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

การจัดการศัตรูพืชของเกษตรกรในปัจจุบัน นิยมใช้สารเคมีเพื่อกำจัดศัตรูพืช จนทำให้เกิดปัญหามากมายต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม ความนิยมใช้สารเคมีเป็นไปอย่างกว้างขวางและใช้เกินความจำเป็นจนศัตรูพืชหลายชนิด โดยเฉพาะแมลงสามารถปรับตัวให้ทนทานและต้านทานต่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหลายชนิด ทำให้ใช้สารเคมีไม่ได้ผล จำนวนแมลงศัตรูพืชจึงเพิ่มมากขึ้นทำให้การระบาดของมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นขณะที่เกษตรกรเองก็พยายามหาวิธีและเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อควบคุมแมลงศัตรูพืชที่คุกคามผลผลิตอย่างต่อเนื่อง เช่น การใช้สารเคมีชนิดใหม่ ใช้ในอัตราที่เข้มข้นมากขึ้น และใช้ในระยะเวลาลึกขึ้นในการกำจัด หรือเกษตรกรบางรายเปลี่ยนไปใช้สารชีวภาพหรือน้ำหมักชีวภาพ ซึ่งการควบคุมศัตรูพืชที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นการตั้งรับปัญหา คือเมื่อพบการทำลายแล้วจึงเริ่มลงมือกำจัด สกัดกัน และควบคุม ซึ่งล่าช้าเกินไปทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหายและเกิดการระบาดของศัตรูพืชไปยังพื้นที่ใกล้เคียงและขยายไปยังพื้นที่อื่นๆ บางพื้นที่การระบาดลุกลามรุนแรงจนไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้ผลผลิตเสียหายมาก เกษตรกรขาดทุนและมีหนี้สินตามมา

การจัดการศัตรูพืช เกษตรกรจำเป็นต้องใช้ความรู้และปฏิบัติด้วยความระมัดระวังเพื่อรักษาผลผลิตไม่ให้เกิดความเสียหาย หรือเสียหายน้อยที่สุด โดยไม่ส่งผลกระทบต่อในภาพรวมของชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเกษตรกรควรมีการวิเคราะห์ เลือกรูปแบบการจัดการ และวิธีควบคุมศัตรูพืชที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ โดยพิจารณาข้อมูลให้รอบด้าน ทั้งชนิดศัตรูพืช ช่วงอายุการเจริญเติบโตของศัตรูพืช ระยะการเจริญเติบโตของพืช สภาพแวดล้อม ข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละวิธีการควบคุมศัตรูพืช เนื่องจากวิธีการป้องกันกำจัด และควบคุมศัตรูพืชบางวิธีสามารถใช้ร่วมกันในเวลาเดียวกันเพื่อช่วยเสริมประสิทธิภาพซึ่งกันและกันได้ บางวิธีหากใช้ร่วมกันจะทำให้ประสิทธิภาพลดลง จำเป็นต้องใช้ต่างช่วงเวลากัน จึงจะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพซึ่งกันและกันได้ ในบางกรณีวิธีเดียวกันเมื่อใช้ควบคุมศัตรูพืชชนิดเดียวกันแต่ต่างสถานที่หรือต่างฤดูกาล ก็อาจได้ผลแตกต่างกัน ในการเลือกวิธีใดในการควบคุมศัตรูพืช จำเป็นต้องรู้จักศัตรูพืชเหล่านั้นอย่างถ่องแท้ ทุกแง่มุม รวมถึงปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถวางแผนการจัดการศัตรูพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ เพื่อการป้องกัน กำจัด หรือเพื่อควบคุมศัตรูพืช

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ใช้กลไกของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่ เพื่อพัฒนาชุมชนเกษตรกรให้สามารถเฝ้าระวัง ป้องกันกำจัด และควบคุมศัตรูพืชได้ตามศักยภาพของเกษตรกร โดยการถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรตระหนักและเห็นความสำคัญของศัตรูพืช การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จากนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจึงให้คำแนะนำและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ได้รับการพิจารณาแล้วว่าเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และชุมชน โดยเริ่มจากวิธีการง่ายๆ ที่เกษตรกรสามารถปฏิบัติได้เอง จนถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบการดำเนินงานต้องบริหารจัดการให้เกษตรกรในพื้นที่ให้ความร่วมมือและร่วมปฏิบัติ ทั้งการเฝ้าระวัง การป้องกันกำจัด และควบคุมศัตรูพืชอย่างพร้อมเพรียงกัน จึงจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการจัดการศัตรูพืช หากชุมชนไม่เข้มแข็ง และไม่ตระหนักถึงผลประโยชน์ร่วมกันแล้วโอกาสที่การจัดการศัตรูพืชจะไม่ประสบความสำเร็จหรือเกิดความล้มเหลวสูง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2555)

จังหวัดพะเยาได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนขึ้น ตามนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตร ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นต้องมีการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดพะเยา เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมและวางแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงานควบคุมศัตรูพืชอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจ และสภาพสังคมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (2) แหล่งความรู้ และความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (4) ระดับการปฏิบัติในการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (5) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (6) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัย คือ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ในโครงการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดพะเยา จำนวน 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองพะเยา อำเภอแม่ใจ อำเภอภูกามยาว อำเภอดอกคำใต้ อำเภอจุน อำเภอปง อำเภอเชียงคำ อำเภอภูซางและอำเภอเชียงม่วน อำเภอละ 30 ราย รวมทั้งหมด 270 รายโดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจากสูตรของ Yamane โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 162 ราย แล้วจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ตามสัดส่วนของประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือ ทำการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถาม พร้อมกับการสังเกต แล้วบันทึกข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ให้ครบสมบูรณ์ทุกประเด็น แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ตอนที่ 2 แหล่งความรู้ และความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานและศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ตอนที่ 4 ระดับการปฏิบัติในการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบ (pre test) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 20 ราย ทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (coefficient of alpha หรือ cronbach's alpha) เกี่ยวกับ ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน และศูนย์จัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.873 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.941 ระดับปัญหาของเกษตรกรต่อการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานในเชิงปฏิบัติ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.775 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ค่าความถ่วง ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) ในการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง คือ ร้อยละ 53.1 มีอายุเฉลี่ย 51.93 ปี และจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด

2) สภาพทางสังคม พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.94 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำการเกษตรเฉลี่ย 2.17 คน เกษตรกรมากกว่าครึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. และกลุ่มเกษตรกรโดยส่วนใหญ่เป็นลูกค้ากลุ่ม ธ.ก.ส. มากที่สุด เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เกษตรกรที่มีตำแหน่งทางสังคมส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 87.7 เปอร์เซ็นต์ และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 2 ปี

3) สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกร มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ย 18.17 ไร่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ ทำนา รองลงมาคือ ทำสวน ทำไร่ และรับจ้างทั่วไปตามลำดับ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 12,312.65 บาท มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 9,169.75 บาท มีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 4,826.89 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สิน เฉลี่ย 201,717.39 บาท เกษตรกรกู้เงินจากแหล่งสินเชื่อคือ ธ.ก.ส. รองลงมาคือ กองทุนหมู่บ้าน

2. ความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน และศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1) แหล่งความรู้ที่ได้รับ เกษตรกรได้รับข้อมูลทางการเกษตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และได้รับข้อมูลทางการเกษตรโดยวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มในระดับมาก ได้แก่ จากการประชุมและการฝึกอบรมตามลำดับ ได้รับข้อมูลทางการเกษตรโดยวิธีการส่งเสริมแบบบุคคลในระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร ตามลำดับ ได้รับข้อมูลทางการเกษตรโดยวิธีการส่งเสริมแบบมวลชนในระดับปานกลาง ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน/เสียงตามสาย, โทรทัศน์/โทรทัศน์ดาวเทียม และหนังสือตามลำดับ

2) ความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน และศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในจังหวัดพะเยา

2.1) ความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในจังหวัดพะเยา เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน 3 อันดับสูงสุด คือ 1) การวินิจฉัยศัตรูพืชทำให้หาวิธีป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้อย่างถูกต้อง 2) การสำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอเป็นหลักปฏิบัติของการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน 3) การคัดเลือกพันธุ์พืชที่ดี มีคุณภาพ ด้านทานโรค ถือเป็นการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน และมีความรู้ในเรื่องความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน 3 อันดับต่ำสุด คือ 1) การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาควบคุมโรคพืช ไม่เป็นการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน 2) แมลงช้างปีกใสเป็นศัตรู

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ธรรมชาติของเพ็ญกระโดดสีน้ำตาลในนา 3) เชื้อราบิวเวอเรีย ไม่สามารถควบคุมเพ็ญกระโดดสีน้ำตาลได้ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 64.81 มีความรู้ระดับมากที่สุด และมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 0.62 ที่มีความรู้ระดับน้อย จากข้อคำถาม 15 ข้อ มีจำนวนประเด็นที่ตอบถูกเฉลี่ย 12.89 ข้อ มีจำนวนประเด็นที่ตอบถูกต่ำที่สุด 5 ข้อ มีจำนวนประเด็นที่ตอบถูกสูงที่สุด 15 ข้อ

2.2) ความรู้เรื่องศูนย์การจัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในจังหวัดพะเยา เกษตรกรตอบถูกมากกว่าร้อยละ 80.0 จำนวน 3 อันดับที่ตอบถูกสูงสุดคือ 1) ศพช. จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาเรื่องการจัดการศัตรูพืช 2) วัตถุประสงค์ของการตั้ง ศพช. เพื่อให้บริการความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกร 3) เมื่อเกิดการระบาดของศัตรูพืช สมาชิก ศพช. ช่วยกันเตือนการระบาดไปยังแปลงเกษตรกรข้างเคียง เกษตรกรตอบถูกต่ำกว่าร้อยละ 80.0 จำนวน 3 อันดับ ต่ำสุดคือ 1) ศพช.ต้องมีสมาชิกไม่เกิน 30 ราย 2) อาสาสมัครเกษตรกรไม่สามารถเป็นคณะกรรมการบริหารศพช. 3) แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชต้องรายงานให้เจ้าหน้าที่เดือนละ 1 ครั้ง เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 74.1 มีความรู้ระดับมากที่สุด และจากข้อคำถาม 15 ข้อ มีจำนวนประเด็นที่ตอบถูกเฉลี่ย 13.38 ข้อ มีจำนวนประเด็นที่ตอบถูกต่ำที่สุด 8 ข้อ มีจำนวนประเด็นที่ตอบถูกสูงที่สุด 15 ข้อ

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธผสมผสานของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดพะเยา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกรทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.27) เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานอยู่ในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ 1) ช่วยให้ได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ 2) ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของตัวเกษตรกรเอง 3) ราคาผลผลิตสูงขึ้น และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน 3 อันดับสุดท้าย คือ 1) บางวิธีเป็นการจัดการศัตรูพืชแบบง่าย สามารถปฏิบัติได้ทันที 2) มีวิธีการจัดการศัตรูพืชให้เลือกใช้ได้หลายวิธี 3) เป็นการอาศัยธรรมชาติช่วยควบคุมศัตรูพืช

4. การยอมรับเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธผสมผสานในเชิงปฏิบัติของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดพะเยา

การศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธผสมผสานในเชิงปฏิบัติของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดพะเยา เทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธผสมผสานที่เกษตรกรยอมรับปฏิบัติ ร้อยละ 90 ขึ้นไป 3 อันดับแรก คือ 1) การไถพรวน ตากหน้าดิน 2) การใช้สายพันธุ์ที่ดี มีคุณภาพ ด้านทานศัตรูพืช 3) การใช้เชื้อจุลินทรีย์ ในการป้องกันกำจัด ส่วน เทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธผสมผสานที่เกษตรกรยอมรับปฏิบัติน้อยกว่าร้อยละ 50 3 อันดับสุดท้าย คือ 1) การใช้มุ้งคลุมแปลง 2) การใช้แสง เสียง หรือกลิ่นความถี่ต่างๆ 3) การใช้รังสี

5. ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธผสมผสาน

เกษตรกรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธผสมผสาน คือ

1) ด้านความรู้ในการจัดการศัตรูพืชโดยวิธผสมผสาน เสนอแนะว่า ต้องการให้มีการอบรมให้ความรู้กับสมาชิกศูนย์เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

2) ด้านการปฏิบัติในการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน เสนอแนะว่า ต้องการให้เจ้าหน้าที่มาอบรม และพาออกไปปฏิบัติงานในพื้นที่ที่เกิดการระบาดของศัตรูพืช และแนะนำการปฏิบัติเมื่อเกิดการระบาดของศัตรูพืช ต้องการให้เจ้าหน้าที่ทำแปลงสาธิตในการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน

3) ด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนจากหน่วยงาน เสนอแนะว่า ต้องการให้มีการส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรเป็นประจำ ต้องการให้พาสมาชิกและบุตรไปดูงานแปลงสาธิต เห็นของจริงและมีความรู้เพิ่มเติม

4) ด้านอื่นๆ เสนอแนะว่า ต้องการให้ทำเอกสารความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชแจกสมาชิก ต้องการให้ทำเอกสารความรู้ด้านการหมักสมุนไพร หมักหอยเชอรี่ และชาดงบประมาณ ต้องการงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

6. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน

1) แหล่งความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับการยอมรับการปฏิบัติการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

2) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์เชิงลบ กับการยอมรับการปฏิบัติการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

7. การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่าตัวแปรอิสระ 2 ตัวมีความสัมพันธ์ทางสถิติกับตัวแปรตาม จึงถือเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้สรุปได้ว่า ปัจจัยสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปัจจัยความรู้ แหล่งความรู้ เกี่ยวกับเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปัจจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และปัจจัยทางด้านปัญหาอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดพะเยา สรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. แหล่งความรู้ ความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน และความรู้เรื่องศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1) แหล่งความรู้ที่ได้รับของเกษตรกร

แหล่งความรู้ที่ได้รับของเกษตรกรสมาชิกศูนย์การจัดการศัตรูพืช จังหวัดพะเยา เกษตรกรได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่จากกรมวิชาการเกษตรอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่จากทั้งสองหน่วยงานมีโอกาสพบปะเกษตรกรทั้งจากการฝึกอบรมและการถ่ายทอดความรู้วิชาการด้านต่างๆ และการศึกษาดูงาน สำหรับแหล่งความรู้จากอินเทอร์เน็ตและจากโทรศัพท์นั้น เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ดังกล่าวในระดับน้อยเนื่องจากเกษตรกรมีอายุเฉลี่ยค่อนข้างมากทำให้การใช้งานอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์พื้นฐาน และโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ไม่สะดวก

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

2) ความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน

เกษตรกรสมาชิกศูนย์การจัดการศัตรูพืชจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานอยู่ในระดับมากที่สุด และคำถามที่เกษตรกรตอบถูกต้องมากที่สุด 3 อันดับ คือ 1) การวินิจฉัยศัตรูพืชทำให้หาวิธีป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้อย่างถูกต้อง 2) การสำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอเป็นหลักปฏิบัติของการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน 3) การคัดเลือกพันธุ์พืชที่ดี มีคุณภาพ ด้านทานโรค ถือเป็นการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความรู้พื้นฐาน ทราบถึงข้อดีและหลักในการปฏิบัติที่ดีในการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน แต่ความรู้ที่เป็นประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ค่อนข้างละเอียดอ่อนและซับซ้อน เกษตรกรยังมีความรู้ในระดับต่ำ ซึ่งความรู้ในเรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานที่เกษตรกรตอบถูกต้องน้อยที่สุด 3 อันดับ คือ 1) การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาควบคุมโรคพืชไม่ถือเป็นการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน 2) แมลงช้างปีกใสเป็นศัตรูธรรมชาติของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลนา 3) เชื้อราบิวเวอเรียไม่สามารถควบคุมเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้

3) ความรู้เรื่องศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

เกษตรกรสมาชิกศูนย์การจัดการศัตรูพืชจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานอยู่ในระดับมากที่สุด และคำถามที่เกษตรกรตอบถูกต้องมากที่สุด 3 อันดับ คือ 1) สจข. จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาเรื่องการจัดการศัตรูพืช 2) วัตถุประสงค์ของการตั้ง สจข. เพื่อให้บริการความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกร 3) เมื่อเกิดการระบาดของศัตรูพืช สมาชิก สจข. ช่วยกันเตือนการระบาดไปยังแปลงเกษตรกรข้างเคียง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรทราบถึงวัตถุประสงค์และบทบาทหน้าที่ของการจัดตั้งศูนย์การจัดการศัตรูพืชชุมชน แต่สำหรับรายละเอียดการดำเนินงาน กฎ ระเบียบ หรือ ข้อปฏิบัติภายในศูนย์เกษตรกรยังมีความรู้ต่ำ เนื่องจากเป็นศูนย์ที่จัดตั้งใหม่โดยการดำเนินงานของศูนย์ที่จัดตั้งขึ้น 2 ปี ซึ่งความรู้เรื่องศูนย์การจัดการศัตรูพืชชุมชน ที่เกษตรกรตอบถูกต้องน้อยที่สุด 3 อันดับ คือ 1) สจข. ต้องมีสมาชิกไม่เกิน 30 ราย 2) อาสาสมัครเกษตรกรไม่สามารถเป็นคณะกรรมการบริหารสจข. 3) แปลงคิดตามสถานการณ์ศัตรูพืชต้องรายงานให้เจ้าหน้าที่เดือนละ 1 ครั้ง

2. การจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดพะเยา

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติในการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรมีความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน โดยเฉพาะในเรื่องการช่วยให้ได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และทำให้ผลผลิตมีราคาสูงขึ้น และการจัดการศัตรูพืชที่เกษตรกรปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ 1) การไถพรวน ดาดหน้าดิน 2) การใช้สายพันธุ์ที่ดี มีคุณภาพ ด้านทานศัตรูพืช 3) การใช้เชื้อจุลินทรีย์ ในการป้องกันกำจัด 4) การปรับสภาพดินให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพืช 5) การกำจัดวัชพืช การให้น้ำ และให้ปุ๋ย ถูกต้อง ถูกสูตร ตรงเวลาและสม่ำเสมอ และ 6) การใช้สารธรรมชาติในการกำจัดศัตรูพืช (ตามลำดับ) ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิธีที่เกษตรกรปฏิบัติในระดับมากนั้น เป็นวิธีที่ไม่มีความยุ่งยาก สามารถปฏิบัติได้ง่าย ไม่ต้องใช้เทคโนโลยีที่ยุ่งยาก สำหรับวิธีที่เกษตรกรมีการปฏิบัติในระดับน้อย จะมีความยุ่งยาก ต้องใช้เทคโนโลยีและความรู้ที่ซับซ้อน และด้วยข้อจำกัดต่างๆ เช่น การเลื่อนเวลาปลูก เนื่องจากสภาพฤดูกาลทำให้ไม่สามารถทำการเลื่อนการเพาะปลูกได้ และด้วยสภาพพื้นที่ที่จำกัด เกษตรกร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

จึงปฏิบัติน้อย และประเด็นที่เกษตรกรมีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานโดยใช้วิธีฟิสิกส์ เพราะเป็นวิธีที่ยุ่งยาก เกษตรกรมีความรู้ในด้านนี้ค่อนข้างน้อย และยังขาดเครื่องมือในการปฏิบัติ ซึ่งประเด็นนี้เป็นประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุด

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดพะเยา

1) ความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน จากการวิจัย พบว่า มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ซึ่งแสดงว่า เมื่อเกษตรกร มีความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานมากขึ้น เกษตรกรจะมีพฤติกรรมการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย อาจเนื่องมาจากเมื่อเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานมากขึ้น เกษตรกรก็มีความมั่นใจและกล้าตัดสินใจในการปฏิบัติการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานในวิธีการต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ ต่อพงศ์ จันทรพวง (2543, น.78) ศึกษาความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เกษตรกรที่ได้รับความรู้หรือข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ มีผลต่อการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน กล่าวคือเกษตรกรที่ได้รับความรู้หรือข้อมูลข่าวสารต่างๆ ก็จะสามารถกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้อง ทำให้สามารถปฏิบัติการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานอย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกันกับ วันชัย อุสาหะ (2544, น.71) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกกระเจี๊ยบเขียวในจังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีปัญหาบางประการที่เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน เช่น ความไม่เข้าใจในเนื้อหาของการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้เป็นข้อจำกัดในการปฏิบัติของเกษตรกร

2) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จากการวิจัย พบว่า มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ซึ่งแสดงว่า เมื่อเกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น การปฏิบัติการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานจะลดลง อาจเนื่องมาจากความคิดเห็นในเรื่องของการปฏิบัติงาน และความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการ โดยวิธีผสมผสานของสมาชิกในครัวเรือนไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้การปฏิบัติลดลง ซึ่งสอดคล้องกับ สุธีรา สถาปัตย์ (2555 , น. 121) ที่ศึกษาเรื่อง การยอมรับการใช้สารชีวภาพเพื่อลดและทดแทนการใช้สารเคมีในการผลิตพืชปลอดภัยของเกษตรกรจังหวัดแพร่ พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการยอมรับการใช้สารชีวภาพในเชิงความคิดเห็น ซึ่งแสดงว่าเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากจะมีการยอมรับการใช้สารชีวภาพเชิงความคิดเห็นน้อยลง ซึ่งแตกต่างจาก ผลการวิจัยของ สุภาวดี เข้มพรม (2549, น.100) พบว่าจำนวนแรงงานเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเชิงบวกกับการยอมรับเทคโนโลยีการใช้สารชีวภัณฑ์ในการปลูกหอมแดงของเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี พิชญภาค เอี่ยมสะอาด (2556, น.89) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน โดยผลการศึกษาพบว่าผู้ที่ให้ข้อมูลที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมาก มีการยอมรับในระดับมาก ในขณะที่ผู้ที่ให้ข้อมูลที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยมีการยอมรับในระดับน้อย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) เกษตรกร ต้องหมั่นค้นคว้าหาความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน โดยเฉพาะความรู้ในด้านการจัดการศัตรูพืชโดยใช้วิธีฟิสิกส์ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้ เพื่อเพิ่มความรู้ในการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน

2) เกษตรกรควรให้ความสำคัญในการลดการใช้สารเคมีมากขึ้น เพราะการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช เป็นอันตรายต่อตัวผู้ใช้อย่างยิ่ง และยังเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมด้วย โดยเกษตรกรควรพิจารณาใช้สารเคมีเป็นอันดับสุดท้ายในการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน

3) เกษตรกรควรแสวงหาแหล่งความรู้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่องทางการอบรม โดยกรมส่งเสริมการเกษตรภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานเกษตรอำเภอ และสำนักงานเกษตรจังหวัด หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และอีกช่องทางหนึ่งคือช่องทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทันสถานการณ์โลก

2. ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานอย่างต่อเนื่อง และเน้นในด้านที่เกษตรกรยังมีความรู้ที่น้อย เช่น การจัดการศัตรูพืชโดยใช้วิธีฟิสิกส์ และนำเกษตรกรออกไปปฏิบัติงานในพื้นที่ที่เกิดการระบาดของศัตรูพืชและแนะนำการปฏิบัติเมื่อเกิดศัตรูพืชระบาด

2) ในการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรนำสื่อสารสนเทศมาประกอบในการถ่ายทอดความรู้ โดยเน้นให้เกษตรกรมีส่วนร่วมเพื่อที่เกษตรกรจะได้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น จากการได้เห็น ได้สัมผัส และได้เรียนรู้จริง พร้อมทั้งควรประชาสัมพันธ์ช่องทางการเรียนรู้สมัยใหม่ให้เกษตรกรได้ทราบ

3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรจัดทำแปลงสาธิตเพื่อเป็นตัวอย่างให้เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้ศึกษาในเรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน

4) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรติดตามการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่อง และเน้นย้ำเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ กฎ ระเบียบ และข้อปฏิบัติในการเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่เสมอ เนื่องจากสมาชิกศูนย์ส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างมาก อาจมีการหลงลืมได้ง่าย รวมทั้งสอบถามปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรได้อย่างต่อเนื่อง

5) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่ของรัฐควรเน้นย้ำให้เกษตรกรตระหนักถึงโทษและอันตรายจากการใช้วัตถุอันตรายต่างๆ และควรแนะนำให้เกษตรกรหันมาใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

- 1) การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้แก่เกษตรกร ด้านการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน สนับสนุนการจัดทำโครงการต่างๆ การจัดการอบรมศึกษาดูงาน และจัดทำเอกสารความรู้แก่เกษตรกร
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ให้เกิดการขับเคลื่อนของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเกษตรกรและชุมชน ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตัวเองอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยโดยเปรียบเทียบเกษตรกร 2 กลุ่ม คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกศูนย์ฯ ในเรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินการส่งเสริมการเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
2. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกรต่อการให้บริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาด้านการบริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต่อไป
3. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาให้ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร .(2555) .คู่มือศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน .สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร.กรุงเทพฯ
- ต่อพงศ์ จันทรพิวง .(2543) .ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วันชัย อุสาหะ.(2544) . ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกกระเจี๊ยบเขียวในจังหวัดอ่างทอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต)
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุธีรา สถาปัตย์.(2555) .การยอมรับการใช้สารชีวภาพเพื่อลดและทดแทนการใช้สารเคมีในการผลิตพืชปลอดภัยของเกษตรกรจังหวัดแพร่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต)
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุภาวดี แยมพรม . (2549) .ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการใช้สารชีวภัณฑ์ในการปลูกหอมแดงของเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต)
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.